

عنوان مقاله:

کنکاشی بر عوامل موکد بر جهت قبله در معماری مسجد گوهرشاد مشهد

محل انتشار:

پژوهشنامه خراسان بزرگ، دوره 13، شماره 48 (سال: 1401)

تعداد صفحات اصل مقاله: 20

نویسندگان:

سلماز حمیدی نیا - دانشجوی دکتری معماری، گروه هنر و معماری، دانشکده معماری، دانشگاه آزاد اسلامی، مشهد، ایران

محسن وفامهر - استاد، گروه هنر و معماری، دانشکده معماری، دانشگاه آزاد اسلامی، مشهد، ایران

مهدی صحراگرد - استادیار، گروه هنر و معماری، دانشکده معماری، دانشگاه آزاد اسلامی، مشهد، ایران

وحید احمدی - استادیار، گروه هنر و معماری، دانشکده معماری، دانشگاه آزاد اسلامی، مشهد، ایران

خلاصه مقاله:

با توجه به نقش و اهمیت قبله به عنوان مهم ترین مسئله در معماری مساجد اسلامی، بررسی این عنصر و چگونگی تاثیر آن بر معماری مساجد تاریخی می تواند منجر به دستیابی به راهکارهایی شود که در بازنمایی جهت قبله در معماری مساجد آینده رهنمون هنرمندان و معماران قرار گیرد. در این راستا، در پژوهش حاضر با هدف شناسایی عوامل و عناصر تاثیرگذار بر بازنمایی و تقویت جهت قبله در مسجد گوهرشاد مشهد، نخست اطلاعات جامعی در مورد قبله و نقش آن در معماری مساجد و معماری مسجد مذکور به روش اسنادی، مرور متون کتابخانه ای و مطالعه میدانی جمع آوری شده است. در ادامه، ویژگی های معماری و کیفیت های فضایی اجزا و عناصر سازنده این مسجد با در نظر گرفتن سه عامل سلسله مراتب حرکتی، محورهای فضایی و هندسه متأثر از جهت قبله مورد بررسی توصیفی و تحلیلی قرار گرفته است. نتایج این پژوهش نشان می دهد که معماری مسجد گوهرشاد علاوه بر شیوه های رایج در روزگار خود از ویژگی های نوآورانه متعددی نیز برخوردار بوده است، مانند ایوان قبله شاخص و باشکوه تر (همراه با گنبد رفیع فیروزه ای، گلدسته های ضخیم و بلند در طرفین، دهانه سر و ته باریک ایوان و تزئینات بیشتر)، مشخص سازی مکان محراب با بسط فضایی میان ایوان و گنبدخانه، انواع مقرنس ها و تزئینات و نیز استفاده از جفت سازی و تعادل متقارن در طراحی اجزای کالبدی و تزئینات در اطراف محورهای اصلی و فرعی بنا و غیره که ضمن ایجاد خوانایی در فضا و تسهیل جهت یابی قبله، نقش موثری در ایجاد فضایی روحانی و معنوی در مسجد دارند.

کلمات کلیدی:

قبله، معماری، مساجد ایرانی-اسلامی، دوره تیموری، مسجد گوهر شاد

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/2030513>

